

Codex Alimentarius - značenje i važnost

Jasmina Lukač-Havranek

Autorski pregled - Author's survey

UDK: 637.051

Sažetak

Codex Alimentarius dugi je niz godina važan zakonodavni akt u području prehrambene industrije. Zbog važnosti mlijeka i mliječnih proizvoda utemeljen je "Codex Odbor" za mlijeko i mliječne proizvode, koji je integriran u cjeloviti Codex sustav. Posebno je važna povezanost između Codex-a i WTO (World Trade Organization - Svjetska trgovinska organizacija). Za Hrvatsku je od posebne važnosti skori ulazak u WTO. Valja naglasiti da je "Pravilnik o kvaliteti mlijeka i mliječnih proizvoda", koji će kako očekujemo napokon uskoro usvojiti Državni zavod za normizaciju i mjeriteljstvo, utemeljen na osnovnim postavkama Codex-a.

Codex Alimentarius latinski je naziv za "Prehrambeni zbornik". Codex je utemeljen 1962. kao rezultat suradnje FAO i WHO, pod okriljem UN-a. Tada je zamišljen kao propis kojim će se olakšati trgovina i regulirati zakoni o hrani, te zaštititi zdravlje potrošača osiguranjem preporučenih mjera minimuma zaštite.

Svrha prvih propisa bila je zaštita potrošača, osiguranje korisne-zdrave hrane od patvorenja te pravilno označavanje i predstavljanje proizvoda.

Utemeljenjem SPS-sporazuma (Agreements on Sanitary and Phytosanitary Measures - Zdravstvena i fitosanitarna mjerenja) i TBT-sporazuma (Agreement on Technical Barriers to trade - Sporazum o tehničkim barijerama trgovine), vlade mnogih država potaknule su prijedlog da se preporuke Codex-a pretvore u nacionalno (ili regionalno) zakonodavstvo prehrane. Za prehrambenu industriju, Codex je važan ukoliko je pretvoren u nacionalno zakonodavstvo. Zbog toga je on snažan stup u zakonodavstvu mnogih zemalja. Važno je mjesto trgovine mlijekom i mliječnim proizvodima u okviru Codex-a i WTO (World Trade Organization - Svjetska trgovinska organizacija).

Važnost standarda za mlijeko istaknuta je prije utemeljenja Codex Alimentarius. Već 50-tih godina ovoga stoljeća potpisana je konvencija koja je postavila standarde za izradu pojedinih sireva i način uporabe njihova imena. Kada je 1958. na zahtjev IDF FAO utemeljio "Odbor vladinih stručnjaka", počela je veća suradnja na području prehrane, a potom se četiri godine poslije utemeljio Codex. Odbor je uklupljen u cjeloviti Codex sustav s vlastitom elaboracijom standarda i srodnih tekstova. IDF (International Dairy Federation - Međunarodna mljekarska federacija) je odigrala vrlo važnu ulogu na međunarodnoj suradnji u tom području. Odbor je bio aktivan do 1990. i donio je 52 standarda za mlijeko i mliječne proizvode te nekoliko srodnih tekstova. Odbor je dotad financirao FAO, ali zbog nekih drugih financijskih prioriteta u

tom trenutku gotovo je doveden do prestanka rada. Novi trgovinski sporazum, te FAO/WHO konferencija iz 1991. ponovo preporuča reviziju standarda za svu robu i tekstove koje je učinio Codex. Tada se utemeljuje *novi Codex Odbor za mlijeko i mliječne proizvode (CCMMP - Committee for milk and milk products)*. IDF i nacionalni odbori odigrali su vrlo veliku ulogu u osiguranju kontinuiteta rada. Valja naglasiti da je 1994. u taj Odbor učlanjenjem ušla i Republika Hrvatska. Codex je potom ponovo integriran u Codex sustav, što znači da svi pripremljeni tekstovi prolaze kroz raspravu 5-6 tijela Codex-a. Novi Odbor počeo je radom te sada obnavlja stare i predlaže nove standarde, za nove mliječne proizvode. U slijedeće četiri godine završit će se oko 30 standarda za mliječne proizvode. Codex Alimentarius je utemeljen na suradnji 158 vlada te 160 nevladinih međunarodnih organizacija. Rad Codex Alimentarius organizira komisija kao vrhovno tijelo Codex-a. Komisija je povezana s glavnim skupštinama matičnih organizacija FAO i WHO. Članovi se sastaju svake druge godine (njih oko 450). Tajništvo Codex-a smješteno je u FAO centrali u Rimu. Komisija preuzima odluke od 30 utemeljenih pododбора: 8 za opće predmete, 17 za specifične predmete i 5 regionalnih odbora. Zemlja domaćin predsjedava sastanku i plaća troškove pripreme sastanaka. Odbor se sastaje, godišnje ili dvogodišnje, sa 150-250 delegata i proizvođača. U vremenu između sastanaka, tajništvo zemlje domaćina priprema dokumente i nacрте tekstova za razmatranje. U pogledu mlijeka, većinu nacрте tekstova pripremio je IDF.

Važnost tekstova sporazuma u WTO: SPS-sporazum prepoznaje vladina prava da uvede ili podrži sanitarne mjere s ciljem zaštite javnog zdravlja. Pojedine vlade još uvijek imaju potpunu jurisdikciju preko nekih vrsta mjerenja koja valja poduzeti. Međutim, Sporazum predviđa četiri glavna zahtjeva koji se moraju poštivati:

- svaka sanitarna mjera mora biti znanstveno utemeljena,
- smije se primjenjivati samo na veličine (mjere) potrebne za postizanje svrhe kao što je to npr. zaštita ljudskog zdravlja; prikrivene zabrane u trgovini nisu dozvoljene,
- ne smije samovoljno i neopravdano diskriminirati zemlje u kojima prevladavaju identični ili slični uvjeti - drugim riječima, poštivat će se druge mjere koje rezultiraju jednakim stupnjem zaštite,
- mora postojati dosljednost u poduzimanju mjera, hranu jedne zemlje ne smiju diskriminirati druge zemlje.

Posebno je važno prepoznati termin "sanitarne mjere". Sanitarna mjera je svaka zakonska mjera, npr. standard, smjernica, Code of Practice, ili max. ili min. dozvoljena granica, kojoj je svrha zaštita ljudskog zdravlja. Predmet (razlog za uvođenje mjere) uzima u obzir, ali ne nužno, prirodu mjere.

Ključna točka SPS-sporazuma jest da svaka sanitarna mjera mora biti znanstveno utemeljena. Vlada sporazumom ne može ograničiti trgovinu ili znanstvene dokaze. No, znanost se, naravno, može zloupotrijebiti. Zbog toga sporazum utvrđuje da je primjenjiv onaj znanstveni pristup, znanstvena procjena principa i procjena postupka koje su utemeljile međunarodne organizacije kao što je to Codex.

SPS-sporazum daje pravo vladi pojedine zemlje da odluči što će uzeti kao prikladnu razinu javne zdravstvene zaštite, ili drugim riječima, pravo određenja prihvatljive razine rizika koji bi vrijedio na tom području. Zbog toga se stupanj zaštite može razlikovati među zemljama, ali će biti određen korištenjem usklađenog rizika za procjenu procedura. Stoga je očita važnost jasnoće provođenja procjene rizika. Vlada mora biti u mogućnosti prikazati koje je čimbenike razmotrila i kakvi su rezultati tih razmatranja. To mora osigurati da moguće razlike između propisa dviju zemalja (npr. različita maksimalna granica) ne proizlaze iz razlika u znanstvenim dokazima, nego iz razlika u političkim odlukama prihvaćanja određene razine rizika.

Pristup koji je vlada preuzela mora biti dosljedan, to znači da se odluke o prihvatljivom stupnju rizika moraju donositi za sve proizvode.

Evo dobrog primjera. Švedska je desetljećima provodila širok program suzbijanja salmonele u vlastitoj proizvodnji peradi i jaja. Upornost je urodila plodom: učestalost infekcije ljudi salmonelom u Švedskoj danas je vrlo niska, a glavni razlog i poticaj za njeno suzbijanje bio je u turizmu. U najvećem broju mnogih razvijenih zemalja, glavni razlog infekcije salmonelom je potrošnja zaražene hrane (perad i jaja). Znači Švedska znanstveno dokazuje da je uspjeh prevladavanja infekcije salmonelom rezultat čvrste povezanosti s kontrolnim programom. SPS-sporazum dopušta Švedskoj provođenje istih mjera na uvezenim proizvodima, zanemarujući to što se te mjere razlikuju od preporuka Codex-a.

SPS-sporazum potiče vlade na korištenje tekstova Codexa koji se odnose na sigurnost hrane, kao i onih koji se odnose na dodatke hrani, rezidue veterinarskih lijekova, rezidue pesticida, otrove, metode analize i uzimanja uzoraka, te pravila i smjernica higijenske prakse.

Potrebno je naglasiti da vlada nije obvezna koristiti standarde Codex-a, samo je potaknuta na to. Međutim, kako se tekstovi Codex-a temelje na znanstvenoj osnovi, vlada nema potrebu provoditi analize rizika ako se prate preporuke Codex-a. Na taj način vlada može uštedjeti znatna sredstva.

Drugim riječima, vlada može odabrati:

- ili slijediti Codex i postići “lak život” u kome nije potreban znanstveni rad,

- ili ne slijediti Codex i suočiti se sa SPS zahtjevima, radi obrane i opravdanja svakog odstupajućeg detalja u svom nacionalnom zakonodavstvu prema znanstvenoj evidenciji.

Mogućnost odabira je bitna, posebice zbog najsiromašnijeg dijela svijeta. Zbog ekonomskih ograničenja te zemlje nemaju dovoljno sredstava za izvođenje procjene rizika i zbog toga su prisiljene slijediti odluke Codex-a. Bitno je da mljekarske tvrtke koje izvoze u taj dio svijeta prepoznaju tu činjenicu. U zemljama u kojima su potrebna sredstva dostupna, mogu se provoditi dodatne analize rizika kako bi se opravdala politička odstupanja od Codex-a.

Vladi je dopušteno da provodi strože mjere od onih koje je preporučio Codex. U takvim slučajevima, odstupanja će biti znanstveno utemeljena. To znači da Codex SPS preporuke služe kao minimalna potreba.

Drugi WTO tekst, TBT-sporazum koji obuhvaća sve druge zakonske mjere osim propisa o sigurnosti hrane, razlikuje se od SPS-sporazuma u nekoliko točaka.

TBT-sporazum odnosi se na svu industrijsku robu, uključujući i hranu. S obzirom na područje prehrane, on pokriva sve što nije pokriveno SPS-sporazumom, propise o hrani kao što su to označavanje, definiranje i sastav proizvoda, zaštita okoliša, skrb za životinje, etički standardi i zaštita potrošača u ne-zdravstvenom smislu. Utvrđeni su sljedeći zahtjevi:

- proizvodi jedne zemlje ne smiju se diskriminirati u odnosu na domaće proizvode druge zemlje,
- ti proizvodi moraju biti opravdani zakonskom regulativom,
- tehnički propisi ne smiju biti restriktivni prema trgovini više nego što je to potrebno da bi ispunili zakonsku regulativu,
- propisi ne smiju biti podržani ako okolnosti ili svrhe dovode do njihova uvođenja koji više ne postoji.

Osnovni princip TBT-sporazuma jest da mjera mora biti provedena samo ako postoji *Legitimate objective*. Zakonska regulativa mora biti jasna, da bi se izbjegle prikrivena zaštita domaćih proizvoda i samovoljne odluke.

Razmjerno je lako potvrditi da pojedini dijelovi međunarodnih standarda, npr. propisi o označavanju, nisu prikladni u pojedinim zemljama. Pravila Codex-a koja se ne odnose na zaštitu ljudskog zdravlja ovdje služe tek kao smjernice. Dozvoljeno je odstupanje TBT-a od Codex-a u strožem i manje strožem smislu.

Potrebno je napomenuti da standardi Codex-a možda neće biti dovoljni kao preporuka u opskrbi za pokriće svih problema (predmeta) propisanih TBT-sporazumom. TBT-sporazum ide iznad predmeta Codex-a. Mogući sporovi u međunarodnoj trgovini pokazat će potrebu da predmeti Codex-a i WTO-a budu bolje usklađeni nego što su to danas.

Dva teksta međusobno se nadopunjuju pa je dosljedno tome svaki propis o hrani koji pokriva WTO pokriven i SPS-sporazumom ili TBT-sporazumom.

Na primjer, dodatna zaštita bit će zasluga SPS mjera kao njihov osnovni cilj zaštite ljudskog zdravlja, zbog škodljivog prekomjernog izlaganja aditivima. Međutim, u nekim slučajevima korisnost određenih dodataka hrani može biti ograničena, da bi se izbjeglo variranje. Takva dodatna regulacija je predmet TBT-sporazuma.

Codex-ovi propisi su (kao EU-zakonodavstvo) podijeljeni u horizontalne propise primjenjive na svu hranu i vertikalne propise primjenjive na specifične skupine prehrambenih proizvoda.

Horizontalni propisi Codexa primjenjuju se i na mlijeko i mliječne proizvode, uključujući i one mliječne proizvode koje ne pokrivaju standardi Codex-a.

Vertikalni propisi Codex-a uglavnom se odnose samo na robu, no postoje i kodovi, standardi i smjernice, a između njih WTO ne pravi razliku. Svi oni imaju status preporučenih tekstova.

Postojeći važni Codex propisi koji se odnose na mlijeko i mliječne proizvode trenutno se obrađuju.

Predmeti standarda mliječnih proizvoda su predviđeni općim propisima Codex Alimentarius, utemeljeni su nizom međunarodnih preporučenih tekstova radi olakšanja trgovine, osiguranja poštene trgovine i zaštite javnog zdravlja.

Utemeljenje prikladnih međunarodnih preporučenih tekstova je prvi zahtjev za globalnim usklađenjem. Točnije, takvi tekstovi su potrebni:

- da omoguće WTO sustavu riješiti trgovinske sporove,
- da pomognu vladi (i ostalim strankama) procijeniti i povesti nacionalno prehrambeno zakonodavstvo,
- da vode trgovinu mljekarskim proizvodima.

Codex Alimentarius odredio je i ulogu mjera za sporove u međunarodnoj trgovini, ali mjere SPS-a i TBT-a koje je Codex preporučio primjenjene su drugačije. U slučaju SPS mjera, Codex Alimentarius u cijelosti postavlja mjere za hranu, dok se u slučaju TBT mjera, postavlja samo jedna između ostalih mogućih. Zbog toga predmet propisa Codex-a, prema TBT-sporazumu, može biti samo jedna između ostalih informacija koja utvrđuje preporuke za WTO sporove.

Utjecaj na trgovinu: Rezultat globalnog usklađivanja je smanjivanje barijera u trgovini. Ukoliko se taj zahtjev mora postići u potpunosti, nužno je da se međunarodni preporučeni tekstovi drže rokova i da poštuju tehnološka, znanstvena i praktična saznanja. Codex je 1962. utemeljio preporučene tekstove.

Mnogi tekstovi iz 60-tih i 70-tih godina još nisu modernizirani i zbog toga trenutno mogu ometati modernu trgovinu. To je uočeno na FAO/WHO Conference on Food Standards, Chemicals in Food and Food Trade, održanoj 1991. u svjetlu posljednjih uspjeha GATT pregovora i posebno pripremljenih tekstova SPS i TBT sporazuma. Na konferenciji je preporučeno da se svi standardi Codex-a i ostali srodni tekstovi moraju modernizirati te da se moraju ukloniti svi nepotrebni tehnički detalji, a naglasiti dio koji se odnosi na zaštitu javnog zdravlja.

Te preporuke sada čine glavninu Codex-ova tekućeg radnog programa.

Kako pošteno trgovati: Ovaj je dio najteže ostvariti, uglavnom stoga što se oni koji su uključeni u sve procese i natječu za svjetsko tržište.

Prehrambeno zakonodavstvo može pomoći u osiguranju "fer" trgovine, tako da postavi uvjete za korištenje pojedinih oznaka proizvoda, te zaštitom od pogrešnog vođenja i prakse.

S obzirom na mlijeko i mliječne proizvode, najvažniji tekst za postizavanje tog cilja je Code Of Principles Concerning Milk and Milk Products (the "Code"). "Code" se trenutno razmatra, no glavni predmet starog Code-a je zadržan, s nekoliko iznimaka imena i termina koji se odnose na mlijeko i mliječne proizvode.

Zaštita imena i termina mljekarskih proizvoda vrlo je široka. Ona pokriva svako pojedino ime ili termin mljekarskih proizvoda koji se primjenjuje u imenovanju i marketingu, globalno, regionalno ili lokalno. Ukupni broj iznosi 6-7 tisuća različitih imena i termina.

Opća zaštita koju osiguravaju standardi zadržava velik broj imena u području mljekarstva. Dodatni troškovi za suzbijanje zlouporabe i povrede zaštićenih imena također će se razmotriti. Prema standardu, zaštitu imena provest će vladina tijela, ali bez troškova u mljekarskom sektoru.

"Code" utemeljen 1958. bio je i prvi zakonodavni tekst o hrani na međunarodnoj razini. Nekoliko principa određenih "Code-om", bez sumnje je bilo presudno u osposobljavanju mljekarskog područja u usporedbi s ostalima, pa je on ostao prepoznatljiv, jedinstven i s visokim stupnjem potrošačkog interesa.

Bez Code-a, mljekarski sektor danas bi bio teško prepoznatljiv kao posebno prehrambeno područje s vlastitim zakonodavnim statusom, a posebni Codex odbor za mlijeko i mliječne proizvode danas ne bi postojao.

Najvažniji predmet standarda mliječnih proizvoda je osigurati "fer" trgovinu. Standardi mliječnih proizvoda zadržavaju ime za točno određene mliječne proizvode koji odgovaraju pojedinim standardima.

No, značenje pojedinih proizvoda razlikuje se u svijetu. Te razlike predstavljaju najveće teškoće u revidiranju Codex-ovih standarda, posebice s obzirom na pojedine podkategorije kao što su to neke vrste sireva i fermentiranih mliječnih proizvoda.

Zaštita javnog zdravlja glavni je prioritet Codex-a. Unatoč toj činjenici, raniji Odbor za mlijeko nije to pitanje razmotrio u svjetlu pravog značenja. Nijedan od postojećih standarda mliječnih proizvoda ne regulira sigurnost potrošnje mliječnih proizvoda. Iznimka su aditivi za prehrambene namirnice koji, međutim, samo ciljaju na izbjegavanje variranja i osiguranje GMP-a.

Ispravak statusa Odbora u novoutemeljeni Codex-ov odbor za mlijeko i mliječne proizvode mijenja tu tradiciju. Novi standardi obuhvaćaju živežne namirnice ciljajući na zaštitu javnog zdravlja kao i na osiguranje "fer" trgovine. Dosad se zaštita javnog zdravlja provodila prikladnim preporukama i drugim relevantnim Codex tekstovima kao što je to npr. maksimalno dozvoljena količina kemijskih otrova, te Code Hygienic Practices.

Iz svega toga proizlazi važnost izrade i očuvanja mljekarskog zakonodavstva na nacionalnoj razini.

Međunarodno udruženje 158 zemalja je po svojoj prirodi vrlo složeno tijelo i zahtijeva vremena za usuglašavanje. Codex djeluje vrlo sporo, uglavnom zbog toga što teži radu po konsenzusu. Zbog općeg straha od praktičnih implikacija WTO sporazuma, napredak je još usporeniji. Međutim, bolje je postići rezultat koji će podržati svi, nego požurivati odluke koje se na kraju ne poštuju.

Sustav Codex-a i njegovi postupci su složeni, ali se moraju poznavati ako se želi postići mogućnost utjecaja, jer Codex-ovim radom upravlja razmjerno malo zemalja i pojedinaca koji pomalo postaju i Codex-ovi "stručnjaci".

Tri su načina utjecaja na rad i rezultate Codex-a: putem nacionalnih (vladinih) tijela koordinacije Codex-a, zatim važnih međunarodnih nevladinih organizacija (NVO), te pozivanjem stručnjaka "ad hoc" na FAO ili WHO stručne konsultacije.

Koordinacija Codex-a s nacionalnim povjerenstvom najbolji je način, ali ne mora uvijek biti i najučinkovitiji. U praksi je najučinkovitije ako se vladini povjerenici nalaze u redovima stručnjaka. Utjecaj važnim NVO-ima može biti učinkovitiji. Stavovi koje izražavaju članovi NVO-a često su identični stavovima koje izražava vlada u Codex-u. Ondje gdje su NVO-e sposobni naći zajednički teren za kompromisna rješenja, njihov rad može biti koristan Codex sustavu i rezultira ostvarenim napretkom.

Ukoliko NVO-e ostvaruje konsenzus, i ukoliko njihovi članovi uvjere predstavnike vlade da im pruže podršku, postoji velika mogućnost okončanja problema. Najučinkovitiji način je sudjelovanje na stručnim konsultacijama koje

održava "roditeljska organizacija" Codex-a. Konsultacije se održavaju kao prvi korak pristupanju novim važnim sadržajima i problemima.

Stručnjaci mogu prisustvovati konsultacijama jedino na poziv, a oni pozvani su pojedinci osobite stručnosti na pojedinim područjima. U nekoliko slučajeva, IDF je bio pozvan da imenuje stručnjake za takve konsultacije.

Dosad su IDF i CCMMP proveli četiri godine u revidiranju starih standarda mliječnih proizvoda. Dva standarda su dovršena, devet standarda je blizu okončanja rješavanja pitanja higijene i označavanja, trideset i tri standarda su u nacrtu a dva su u pripremi.

Tijekom ovog postupka postignuta su izvjesna poboljšanja u odnosu na stari niz standarda. "Code" je obnovljen, definicije proizvoda, dozvoljeni aditivi i sastav proizvoda su u suglasnosti s najnovijim saznanjima. Važno je to da je uklonjeno dosta nebitnih pojedinosti, a uključena su pitanja kontaminacije i higijene kao i propisi o označavanju koji su u skladu sa Codex propisima. Isto tako, neki su standardi spojeni i skraćeni, a neki standardi, za pojedine vrste sireva, su smanjeni. Potom, napuštena je standardizacija složenih mliječnih proizvoda (aromatiziranih mliječnih proizvoda), dok su standardi za mozzarellu i mliječne namaze uključeni u radni dio teksta. Više se ne ističe samo kravlje mlijeko, a uvedena je proteinska standardizacija mlijeka i tekućeg mlijeka za izravnu potrošnju.

Očito je da će i dalje biti poboljšanja, ali i da će čimbenik vremena imati važno mjesto, a on ne dopušta uvijek rješenja koja bi svima odgovarala. Ne mogu se očekivati niti savršeni standardi, ali ne možemo čekati još dugi niz godina da stari standardi prestanu predstavljati bit međunarodne trgovine.

Umjesto zaključka

Prehrambeno zakonodavstvo trenutno je predmet velikih promjena u većini zemalja. Opći (horizontalni) propisi istisnuli su robne (vertikalne) propise. Ta je promjena uglavnom uzrokovana mijenjanjem proračunskih prioriteta na nacionalnoj razini i izoštravanjem učinka SPS-sporazuma. Opći trend je opadanje vertikalnog zakonodavstva.

S obzirom na to da mljekarski sektor želi podržati postojanje vertikalnog mljekarskog zakonodavstva, izazov današnjice je promovirati razvoj Codex standarda i srodnih tekstova, posebice za mliječne proizvode, koji bi služili kao dodatak horizontalnom zakonodavstvu.

Uspjeh CCMMP-a je iznimno važan za ispunjenje tog zadatka. Zato CCMMP ne smije biti opterećen uzajamnim komercijalnim problemima prisutnima u industriji, ali zajedno s općim predmetima Codex-a mora pomoći prikazivanju učinkovitosti i dosljednosti.

Osim toga, trgovini mljekarskim proizvodima potreban je izvjestan stupanj međunarodne regulacije da bi osigurala "fer" praksu i svela na minimum trgovačke barijere. U novom poretku svijeta, pod utjecajem WTO-a, međunarodna trgovina mora imati čvrste veze kako bi se mogla stalno provjeravati opravdanost značenja nekih restrikcija.

Potreba za stalnim razvijanjem standarda mliječnih proizvoda ovisi i o kakvoći sadržaja standarda. Prisutna je tendencija usvajanja jednostavnih, širokih definicija, dakle ne smanjenih definicija mliječnih proizvoda.

Standardi mliječnih proizvoda koji služe samo kao okvir za opću uporabu ne mogu izravno koristiti WTO-u.

Mnogo toga se još mora dovršiti. Uskoro će se održati treće zasjedanje novog Odbora za mlijeko, na kome se očekuje dovršenje znatnog dijela sadašnjeg rada.

Komisija Codex Alimentarius u lipnju 1997. odbila je osam standarda mliječnih proizvoda predloženih za konačno prihvaćanje, zbog različitih pogleda na higijenu prehrambenih proizvoda (pitanje pasterizacije) i dijelom zbog standarda koji sadrže neopravdana odstupanja od Codex-ovih općih pravila označavanja.

Pitanje higijene nedavno je riješio Codex-ov odbor za higijenu, prilikom čega je standardni način izražavanja unesen u sve standarde.

To je bila najveća poteškoća, ali unatoč toga preostali su još neki problemi koje valja riješiti, kao što su to: kritični prijedlozi označavanja prehrambenih namirnica uključivanjem korištenja pojma "s malo masnoća"; označavanje količina bjelančevina; postojanje različitih vrsta sireva s različitim varijantama umanjenog postotka masnoće; blagi jogurt; izrada nacrtu novog Code higijenskih kriterija za mlijeko i mliječne proizvode, posebno reguliranja proizvodnog procesa koji se ne temelji na pasterizaciji.

Valja istaći da je Hrvatska skupina stručnjaka koja je radila na izradi "Pravilnika" na kraju sačinila i prijedlog pravilnika koji svoje osnovne postulate temelji na Codex-u.

MEANING AND SIGNIFICANCE OF THE CODEX ALIMENTARIUS

Summary

Codex Alimentarius has been for many years an important legislation in the field of food industry. Because of the milk and dairy products significance the Codex Board on milk and dairy products is established within unique Codex system. A special significance is the link between Codex and World Trade Organisation (WTO).

As for the Croatia, an entrance into WTO is of great significance. It is worth mentioning that the "Regulations relating to milk and dairy products", based on the Codex principles, is likely to be adopted by the State Department of Standards and Metrology.

Adresa autora - Author's addresses:

Prof. dr. sc. Jasmina Lukač-Havranek
Zavod za mljekarstvo, Agronomski
fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Svetošimunska 25, 10000 Zagreb

Primljeno - Received: 03. 03. 1998.

Prihvaćeno - Accepted: 07. 04. 1998.

Napomena: Korištena literatura nalazi se kod autora.